

สายสัมพันธ์ที่ตัดไม่ขาด: การศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์แม่-ลูกสาวในนวนิยายของนักเขียนสตรี
อเมริกันเชื้อสายเอเชียและแอฟโฟร-คาริเบียน

นางสาว ชุติมา กมลเนตร

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

สาขาวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ ภาควรรณคดีเปรียบเทียบ

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2548

ISBN 974-14-1928-7

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

UNBREAKABLE TIES: A COMPARATIVE STUDY OF THE MOTHER –DAUGHTER
RELATIONSHIP IN NOVELS BY ASIAN AND AFRO-CARIBBEAN AMERICAN
WOMEN WRITERS

Miss Thitima Kamolnate

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Comparative Literature

Department of Comparative Literature

Faculty of Arts

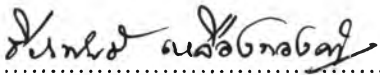
Chulalongkorn University

Academic year 2004

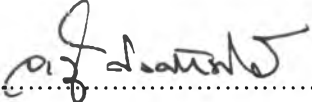
ISBN 974-14-1928-7

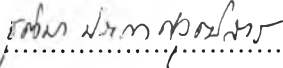
หัวข้อวิทยานิพนธ์ สายสัมพันธ์ที่ตัดไม่ขาด: การศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์แม่-ลูกสาว
 ในนวนิยายของนักเขียนสตรีอเมริกันเชื้อสายเอเชียและแอฟโฟร-คาริเบียน
โดย นางสาวฐิติมา กมลเนตร
สาขาวิชา วรรณคดีเปรียบเทียบ
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร. ชุติมา ประภาสวุฒิสาร

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... คณบดีคณะอักษรศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร.ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จตุรี ดิงศภัทย์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ ดร.ชุติมา ประภาสวุฒิสาร)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อนงค์นาฏ เกกิจวิทย์)

ฐิติมา กมลเนตร: สายสัมพันธ์ที่ตัดไม่ขาด: การศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์แม่-ลูกสาว
 (UNBREAKABLE TIES: A COMPARATIVE STUDY OF THE MOTHER –DAUGHTER
 RELATIONSHIP IN NOVELS BY ASIAN AND AFRO-CARIBBEAN AMERICAN
 WOMEN WRITERS) อาจารย์ที่ปรึกษา: ดร.ฐิติมา ประกาศวุฒิสาร จำนวน 153 หน้า.
 ISBN: 974-14-1928-7

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสัมพันธ์แม่-ลูกสาวในนวนิยายของนักเขียนสตรีอเมริกันเชื้อ
 สายเอเชียและแอฟโฟร-คาริเบียนในนวนิยาย 4 เรื่อง ได้แก่ *The Bonesetter's Daughter* ของ เอมี ดัน (Amy Tan) *Comfort Woman*
 ของ โนระ โอจะ เคลเลอร์ (Nora Okja Keller) *Lucy* ของ จาไมกา คินเคด (Jamaica Kincaid) *Beloved* ของโทนี มอริสัน (Toni Morrison)

จากการวิเคราะห์ประเด็นสำคัญที่มีร่วมกันในงานประพันธ์ของนักเขียนสตรีอเมริกันเชื้อสายเอเชียและแอฟโฟร-คาริเบียนที่เลือก
 ศึกษาได้แก่ ภาษา พิธีกรรม ความทรงจำและประวัติศาสตร์ พบว่าในงานประพันธ์ปรากฏรูปแบบความสัมพันธ์แม่-ลูกสาวในสองลักษณะคือ
 ความสัมพันธ์แม่-ลูกสาวที่ได้รับการคลี่คลายสู่ความเข้าใจอันดี และความสัมพันธ์แม่-ลูกสาวที่ยังอยู่ในกระบวนการรื้อฟื้นความสัมพันธ์กับ
 แม่ ความสัมพันธ์แม่-ลูกสาวในกลุ่มของนักเขียนสตรีอเมริกันเชื้อสายเอเชียที่ศึกษารูปแบบความสัมพันธ์แม่-ลูกสาวอยู่ในลักษณะแรก
 กล่าวคือ ในนวนิยายเรื่อง *The Bonesetter's Daughter* ของเอมี ดันและ *Comfort Woman* ของโนระ โอจะ เคลเลอร์ ความสัมพันธ์ของ
 แม่-ลูกสาวได้รับการคลี่คลายโดยอาศัยการทบทวนและสร้างความหมายใหม่ให้กับวัฒนธรรมของแม่ การผสมผสานวัฒนธรรมที่แตกต่าง
 ก็นำไปสู่การคลี่คลายของอัตลักษณ์ของลูกสาว หากในกลุ่มของนักเขียนสตรีอเมริกันเชื้อสายแอฟโฟร-คาริเบียน ประวัติศาสตร์ของการค้าทาส
 และการล่าอาณานิคมเป็นความรุนแรงที่ก่อให้เกิดภาวะไร้ราก ดังนั้นรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างแม่และลูกสาวจึงเป็นความสัมพันธ์ใน
 รูปแบบที่สอง ในนวนิยายของจาไมกา คินเคดเรื่อง *Lucy* และในนวนิยายของโทนี มอริสันเรื่อง *Beloved* ภาวะไร้รากก่อให้เกิดความ
 แปลกแยกและความขัดแย้งระหว่างแม่กับลูกสาว อันส่งผลให้การแสวงหาอัตลักษณ์ของลูกสาวยังเป็นกระบวนการที่ไม่สิ้นสุด ลูกสาวยัง
 ต้องกลับไปหาแม่เพื่อสานต่อสายสัมพันธ์ที่ยังไม่สามารถแก้ไขให้เกิดความเข้าใจอันดีได้

นอกจากนั้น งานเขียนทั้งสี่เล่มยังนำเสนอประสบการณ์พลัดถิ่นซึ่งเป็นประสบการณ์ร่วมกันของแม่และลูกสาวชาวอเมริกันเชื้อ
 สายเอเชียและแอฟโฟร-คาริเบียน ประสบการณ์พลัดถิ่นนอกจากจะก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างแม่และลูกสาวเนื่องมาจากความแตกต่างทาง
 วัฒนธรรมแล้ว ยังก่อให้เกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรมอันนำไปสู่การสร้างอัตลักษณ์และความสัมพันธ์ในรูปแบบใหม่อีกด้วย ดังนั้น อาจ
 กล่าวได้ว่า การพลัดถิ่นเป็นเสมือนพื้นที่ที่กำกวมที่สลายแนวคิดชั่วคราวขั้ว โดยเปิดโอกาสให้ลูกสาวทบทวน รื้อฟื้น ความสัมพันธ์กับแม่ และ
 สร้างความหมายให้กับอัตลักษณ์ของตน ภาพลักษณ์ของแม่และลูกสาวที่ปรากฏในนวนิยายจึงมีความซับซ้อน แม่ที่ปรากฏในงานเขียนไม่เป็น
 เพียงผู้ให้กำเนิดแต่ยังเป็นผู้ดำรงรักษาวัฒนธรรม นอกจากนี้แม่อังยังแสดงบทบาทในฐานะผู้นำชุมชนและผู้นำทางจิตวิญญาณ ภาพลักษณ์ของ
 ลูกสาวที่ปรากฏในงานเขียนที่ศึกษามีความหลากหลายเช่นกัน ลูกสาวเป็นผู้สืบทอดวัฒนธรรมต่อจากแม่ และยังเป็นตัวแทนของคนรุ่นใหม่
 พยายามผสมผสานความต่างทางวัฒนธรรมอีกด้วย

ภาควิชา.....วรรณคดีเปรียบเทียบ.....ลายมือชื่อนิสิต.....
 สาขาวิชา.....วรรณคดีเปรียบเทียบ.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
 ปีการศึกษา..... 2548.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

##4680126222: MAJOR COMPARATIVE LITERATURE

KEY WORD: MOTHERHOOD/ MOTHER-DAUGHTER RELATIONSHIP

THITIMA KAMOLNATE: UNBREAKABLE TIES: A COMPARATIVE STUDY OF THE MOTHER –DAUGHTER RELATIONSHIP IN NOVELS BY ASIAN AND AFRO-CARIBBEAN AMERICAN WOMEN WRITERS, THESIS ADVISOR: CHUTIMA PRAGATWUTISARN, Ph.,D. 153 pp. ISBN: 974-14-1928-7

This thesis is a comparative study of the mother-daughter relationship in the following novels by Asian-American and Afro-American women writers: Amy Tan’s *The Bonesetter’s Daughter*, Nora Okja Keller’s *Comfort Woman*, Jamaica Kincaid’s *Lucy* and Toni Morrison’s *Beloved*.

The study focuses on the analysis of verbal and non-verbal languages, ritual and ceremony, memory and history, all of which are key issues for the understanding of the mother-daughter relationship in the context of displacement. Emerging from this analysis are two significant types of the mother-daughter relationship: one characterized by conflict and reconciliation between the mother and the daughter and the other characterized by the unfulfilled relationship between the mother and the daughter. The writing by Asian-American women writers reflects the first type of relationship. In Tan’s *Bonesetter’s Daughter* and Keller’s *Comfort Woman*, the daughter constructs her identity through the process of rereading and reinterpreting the mother’s culture in order to integrate her cultural heritage into the new context of American culture. Since Afro-American and Caribbean history is one of loss and rupture as a result of slavery and colonization, the mother-daughter relationship found in Kincaid’s *Lucy* and Morrison’s *Beloved* is seen as an alienated and unfulfilled one. In these two novels, the daughter repeatedly returns to redefine and negotiate her relationship with the mother as their relationship is yet to be reconciled.

Moreover, these novels by Asian American and Afro-Caribbean women writers share the same context of displacement. The relationship between the mother and the daughter that took place in the context of displacement is an ambiguous one defined by both limits and possibilities. In other words, the novels reveal not only pain and loss as a result of cultural difference but also the possibilities of new forms of relationships and identities. Consequently, the images of mothers and daughters existing in these novels are complex. The mothers assume various roles: they are guardians of traditional culture, community leaders, and spiritual healers. The daughters, as inheritors of their mothers’ culture, represent a new generation who moves forward to the future even as turning their gaze backward to the past.

Department.....Comparative Literature..... Student’s signature..... *T. Kamolnate*
Field of study.....Comparative Literature..... Advisor’s signature.. *C. Pragatwutisarn*
Academic year.....2005.....Co-advisor’s signature.....

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.สุติมา ประภาสวุฒิสาร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำปรึกษาและชี้แนะความคิดอันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยด้วยความกรุณามาโดยตลอด และเป็นแรงผลักดันให้วิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ผู้วิจัยซาบซึ้งในความกรุณาของอาจารย์เป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จตุรี ดิงศภัทย์ ประธานการสอบวิทยานิพนธ์ และ รองศาสตราจารย์ ดร.อนงค์นาฏ เถกิงวิทย์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ช่วยตรวจแก้วิทยานิพนธ์ด้วยความอุตสาหะ ตลอดจนคณาจารย์ในภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้แก่ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่สนับสนุนทุนอุดหนุนเพื่อการทำวิทยานิพนธ์ให้แก่ผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ คุณแม่บังเอิญ กมลเนตรที่เป็นแรงสนับสนุนและคอยให้กำลังใจในความสำเร็จทุกอย่างก้าวของลูก ขอขอบคุณน้ำใจของป้าด้อยและพี่ๆและเพื่อนๆที่สำนักงานสอบสวนและนิติการ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ขอขอบคุณพี่สุนิสาและน้องต๊าก เจ้าหน้าที่ภาควรรณคดีเปรียบเทียบที่คอยเป็นธุระเรื่องเอกสาร และขอขอบคุณกัลยาณมิตรชาวสวนศิลป์สองและเพื่อนๆร่วมชั้นปีผู้ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจอย่างยิ่ง

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความเป็นมาของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	3
1.3 สมมติฐานการวิจัย.....	3
1.4 ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย.....	3
1.5 ขอบเขตการวิจัย.....	4
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4

บทที่ 2 ความหมายของแม่

2.1 ความหมายของแม่ที่ปรากฏในสตรีนิยมกระแสหลัก.....	5
2.1.1 ความหมายของแม่ตามแนวคิดของแอนเดรียน ริช.....	6
2.1.1.1 ความหมายของแม่ภายใต้กรอบของสถาบันแม่.....	7
2.1.1.2 การสร้างความหมายใหม่ให้กับความเป็นแม่.....	12
2.1.2 ความหมายของแม่ตามแนวคิดของแนนซี ซาเดอโรว์.....	13
2.1.2.1 ความสัมพันธ์แม่-ลูก.....	14
2.1.2.2 ความแตกต่างของความสัมพันธ์แม่-ลูกชาย และแม่-ลูกสาว.....	17
2.2 ความหมายของแม่ที่ปรากฏในสตรีนิยมที่มีใช้กระแสหลัก.....	21
2.2.1 ความหมายของแม่ที่เชื่อมโยงกับชนชั้น.....	21
2.2.2 ความหมายของแม่เชื่อมโยงกับชาติพันธุ์.....	23
2.3 การนำเสนอความหมายแม่ในงานวรรณกรรมของ กลุ่มนักเขียนสตรีอเมริกันเชื้อสายเอเชียและแอฟโฟร-คาริเบียน.....	25

บทที่ 3 ภูมิหลังและความสัมพันธ์แม่-ลูกสาวในงานวรรณกรรม	29
3.1 ประวัติผู้เขียน	30
3.1.1 เอมี ตัน	30
3.1.2 โนระ โอจะ เคลเลอร์	33
3.1.3 จาไมกา คินเคด	34
3.1.4 โทนี มอร์สัน	38
3.2 ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์และสังคม	40
3.2.1 ความผกผันภายในประเทศสู่การอพยพสู่ดินแดนใหม่	41
3.2.2 สถานภาพของผู้หญิงเกาหลีและอดีตที่ถูกลี้ภัยของผู้หญิงบริการ	43
3.2.3 ภาวะไร้รากของยุคหลังอาณานิคม	46
3.2.4 ความเป็นทาส: ความเป็นมนุษย์ที่สูญหาย	48
3.3 ความสัมพันธ์แม่-ลูกสาวในวรรณกรรม	50
3.2.1 <i>The Bonesetter's Daughter</i> : จากสาวใช้ไปสู่นักเขียนชาวอเมริกัน	50
3.2.2 <i>Comfort Woman</i> : เรื่องเล่าจากค่ายทหารสู่การค้นพบอัตลักษณ์ของลูกสาว	62
3.2.3 <i>Lucy</i> : ความสัมพันธ์แม่-ลูกสาวท่ามกลางภาวะไร้รากในยุคหลังอาณานิคม	67
3.2.3 <i>Beloved</i> : ความสัมพันธ์แม่-ลูกสาวภายใต้เงาอดีต	75
บทที่ 4 สายสัมพันธ์ที่ตัดไม่ขาด	84
4.1 กลวิธีการประพันธ์	85
4.2 ภาษาในสายสัมพันธ์แม่-ลูกสาว	98
4.2.1 ภาษาเขียน	98
4.2.2 ภาษาพูด	102
4.2.3 การสัมผัส	103
4.2.4 ความเจ็บและเสียง	105
4.3 สิ่งเหนือธรรมชาติ	109
4.4 ความทรงจำกับประวัติศาสตร์	123

บทที่ 5 บทสรุป	143
รายการอ้างอิง.....	150
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	153